

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/117

Karar No : 1980/193

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Arif Damgacı ve arkadaşları (21 kişi)

OL A Y : 12.12.1978 günü, İstanbul Maliye Muhasebe Yüksek Okulu'nda öğrenci olan sanıkların, derse girerken birbirlerine slogan atarak tartıştıkları, sonradan tartışmalarının kavgaya dönüştüğü, okulda görevli güvenlik kuvvetlerinin olaya müdahale etmesi üzerine sanıklardan ikisinin anılan görevlilere fiilen karşı koyduğu, böylece tümüyle bu eğitim kurumunda eğitim ve öğrenimin engellendiği, öğrenim özgürlüğünün kısıtlandığı ileri sürülerek İstanbul C.Savcılığı'nca 13.12.1978 günlü iddianame ile sanıkların tümünün eylemine uyan Türk Ceza Kanunu'nun 188/6. ve son maddesi ile görevli emniyet memurlarına karşı koyan iki sanık için de, ayrıca 258/1-3. maddelerine göre cezalandırılmaları istemiyle İstanbul 5. Asliye Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

İstanbul 5. Asliye Ceza Mahkemesi, 23.2.1979 gününde 1978/1147-1979/83 sayılı ile sanıkların eylemlerinin, sıkıyönetim ilânına neden olan, Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hak ve özgürlükleri kaldırmaya yönelik şiddet hareketlerinin kesin belirtileri kapsamına giren anarşik eylem ve davranışlar arasında yer aldığı, bu bakımdan davanın çözümünün 1402 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevine girdiği gerekçesiyle mahkemenin görevsizliğine karar vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi, 15.8.1979 gününde 1979/459-516 sayılı ile: Olayın, öğrencilerin birbirleri ile tartışmaları, tartışmanın kavgaya dönüşmesi ve iki öğrencinin görevli polisler karşısındaki davranışları şeklinde olduğu, sanıkların eylemlerinin Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik eylem olarak düşünülmesi gerektiği, suçun sıkıyönetim ilânından önce işlendiği ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan davalarla bağlantısının olmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece, İstanbul 5. Asliye Ceza Mahkemesi ile İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada verdikleri kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Başkan Ahmet H. Boyacıoğlu, Üye Fethi Özduval, İsmail Oğuz, Hakkı Müderisoğlu, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un katıldığı 16.6.1980 günlü oturumda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M.İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı ile Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Askeri Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; oturuma, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Yavuz Ögüt'ün aynı doğrultudaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Suç, sıkıyönetim ilânından önce, sıkıyönetim bölgesinde işlenmiştir. Bu durumda, görevli yargı yerinin belirlenmesi için Anayasa'nın 124. ve 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddelerinin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

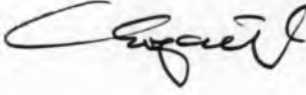
Sıkıyönetim ilân nedenlerini belirleyen Anayasa'nın 124. ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevlerini belirten 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddelerinde yer alan hükümler karşısında, sanıklara atılı öğrenim özgürlüğünü engelleme ve görevli memura karşı koyma suçları ideolojik amaçlı, Anayasa'nın tanıdığı temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemi niteliğinde ve bu yönüyle de sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı bulunmaktadır. Nitekim dosyadaki belgeler ve özellikle olayın en yakın görgü tanığı olan, olay sırasında ders vermekte bulunan okul müdürü Fikret Öcal ve polis memurları sağ ve sol görüşlü öğrencilerin slogan atarak kavgayı başlattıklarını, öğrenimin engellendiğini, derse devamın olanaksız olduğunu, okul eşyasına zarar verildiğini söylemişler, sanıklar ise ifadelerinde, olayın karşılıklı olarak başlatıldığını iddia ile sağ veya sol görüşlü olduklarını beyan etmişlerdir. 12.12.1978 günlü olay tutanağında, olayın; sanık ve tanık beyanlarında anlatıldığı biçimde oluştuğunu göstermektedir. Tüm bu bulgular sanıkların eylemlerinin; sıkıyönetim ilân nedenlerine ilişkin yaygın şiddet eylemleri olduğunu, bu niteliği ile sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı bulunduğunu ortaya koymakta, bu haliyle davaya bakma görevinde askeri yargı yerine ait bulunmaktadır.

Bu nedenle davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmiştir. Bu görüşe Servet Tüzün katılmamıştır.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğın bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin 15.8.1979 günlü 1979/459-516 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, Servet Tüzün'ün karşı oyuyla ve oyçokluğuyla 16.6.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

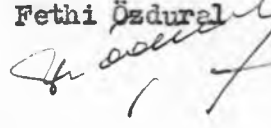
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

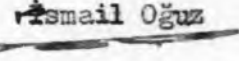
Üye

Fethi Özdural

Üye

İsmail Oğuz

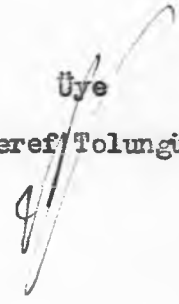
Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Şeref Tolungüç

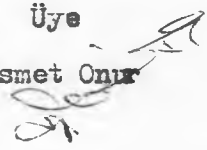
Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Onur

Bu kararın Resmî gazete'de yayımı uygundur.

Başkan

Sanıklara isnat olunan eylemlerinden dolayı yargılandıkları gereken görevli ve yetkili mahkemenin tayin ve tesbit edilebilmesi için evveleminde sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkilerini gösteren 1402 sayılı sıkıyönetim kanununun ilgili maddelerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görev ve yetkileri 1402 sayılı sıkıyönetim kanununun 13., 14., ve 15., maddeleri ile tedvin edilmiştir. Sanıklara isnat olunan suçlar sıkıyönetim ilanından evvel işlenmiş olduğuna ve sıkıyönetim ilanından evvel işlenen suçlara, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması esas ve usulü aynı kanunun 13. maddesinin belirtildiğine ve sıkıyönetim ilanını gerektiren hüllere bağılı eylemler bağılığını taşıya bu maddede aynen, "sıkıyönetim ilanına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilanından evvel işlenmiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır" denildiğine nazaran, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin sıkıyönetim ilanından evvel işlenen suçlara bakabilmesi için dava konusu eylemin sıkıyönetim ilanına sebep olan suç veya isnat olunan eylemin "sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş bulunması şeklinde iki esas kabul edilmiş olunmaktadır.

Sıkıyönetim ilanına sebep olan suçlar ile 13. maddede yer alan irtibat deyiminin hukuki durumlarının neden ibaret olduğunu tayin ve tesbiti için;

a) Sıkıyönetim ilan sebeplerini gösteren 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 124. maddesinin,

b) Bazı illerde ilan edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.B.M.M.'nin kararının münceratının incelenmesine lüzum ve zaruret vardır.

a) 334 sayılı T.C. Anayasası'nın 124. maddesinde sıkıyönetim ilan sebepleri olarak;

1- Savaş hali, 2- Savaş gerektirecek bir durumun bağı göstermesi, 3- Ayaklanma olması, 4- Vatan ve Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma olduğunu gösteren, 5- Kenin ve milletin bölünmezliğini içten ve dıştan tehlikeye düşüren, 6- Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni ortadan kaldırmaya yönelik, 7- Temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketleri hakkında kesin belirtilerin meydana çıkması gibi haller gösterilmiştir.

b) Bazı illerde ilan edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi 24.4.1979 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesinde ise, "Anayasanın 124. maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı 26.4.1979 tarihinden geçerli olmak üzere sıkıyönetim yeniden iki ay süre ile uzatılması isteminde bulunulması" kararlaştırılmış ve Bakanlar Kurulu istemi T.B.M.M.'nin 25.4.1979 tarih ve 7. birleşiminde onaylanmıştır.

Yukarıda yapılan açıklamalar, bazı illerde ilan edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi bakanlar kurulu kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.B.M.M. Meclisinin kararı münderecatı ve Anayasa'nın 124. maddesi ve sanığa isnat olunan illeri nazarı itibare alınmak suretiyle değerlendirildiğinde; Anayasa'nın 66. maddesi gereğince T.B.M.M. Meclisince savaş hali ilanına karar verilmediği sürece tetkik konusu olan sıkıyönetim ilanına dair kararnamede olduğu gibi "Anayasa'nın 124. maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı sıkıyönetim ilanının "kararlaştırılmış olduğu belirtilmiş olsa dahi; işbu sıkıyönetim ilan kararının Anayasa'nın 124. maddesinde gösterilen sıkıyönetim ilan sebeplerinden "savaş hali"ni kapsadığının düşünülmesi bahis konusu olamayacağı göre; b) zü edilen bu halin dışında kalan ve Anayasa'nın 124. maddesinde yer alan ve yukarıda sayılan eylemlerin, sıkıyönetim ilanına sebep olan suçlar ve sıkıyönetim askeri mahk

lerinin el koyduğu bir suçla umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçların ise mütatabit suç olarak kabul edilmesi gerekir. Kanun koyucu, işbu maddeyi kabul ederken bu mahkemelerin belirli ve sınırlı nitelikteki suçlara bakabileceği esasını öngörmüştür. Anayasa'nın 124. maddesinde yer alan ve sıkıyönetim ilan sebepleri olarak gösterilen suçlar dışında kalan eylemlere, sıkıyönetim askeri mahkemelerince bakılması, sözü edilen mahkemelerin "ceza etkinliğini arttırmak için hızlı yargılamayı sağlamak" şeklindeki durultu gayeleri ile bağdaşmaz. Bu mahkemelerin bakacağı suçların çeşidi ve sayısı arttırıldığında "sürat" hususunda aynı oranda olumsuz etkileme bahis konusu olacağına ve dava konusu olayda ise;

Sanıklara isnat olunan eylemin, olay tarihi olan 12.12.1978 günü İstanbul Maliye Muhasebe Yüksek Okulu'nda öğrenci olan sanıkların, ders girerken bağlantıda tartışıp bilahare ise kavga ettikleri ve olaya müdahale eden güvenlik kuvvetlerine sanıklardan ikisinin karşı koydukları ve bu olay sonucu eğitime devam edilemediği iddiasına kapsadığı anlaşıldığına ve dava konusu fiilin işbu mahiyeti ile sıkıyönetim ilanına sebep olan suç olarak kabul edilemeyeceği gibi adı geçen sanıkların sözü edilen eylemi Sıkıyönetim ilanını gerektiren suçları işleyenlerin takip ettikleri "ideolojik" maksatla işlemiş olduklarını zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığına ve her ne kadar tarafların karşı görüşlü oldukları belirtilmekte ise de; tetkik konusu olayda olduğu gibi eylemin "ideolojik maksatla" işlemiş olduğu tesbit edilememesi ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlendiğine dair delil bulunmaması halinde, sırf failin veya mağdurun ideolojik bir görüşü benimsenmiş olmaları nedeniyle herkesin sıkıyönetim halleri dışında oluşan hallerde işleyebileceği bir suçun işlenmiş olması hesabıyla sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevli olduğunun kabulü 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. maddesi 2. cümlesinde yer alan irtibatlı "ve 15. maddesinin 1. fıkrasında açıklanan "sıkıyönetim ilanına ve faaliyetlerine ilişkin" olma koşullarının, ne nitelik ve ne nicelikte olursa olsun bütün suçlar için mevcut olup olmadığının araştırılması gerektiği şeklindeki kural ile bağdaşmayacağı ve netice itibarıyla işbu nedenlerle dava konusu fiile sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamayacağı düşüncesiyle çoğunluk kararına karşıyım.

Türün
SERVET TÜRÜN